

Sygn. akt III CSK 217/19

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku K. P. i T. D.
przy uczestnictwie Z. D.
o rozgraniczenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 stycznia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 28 marca 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od uczestnika na rzecz wnioskodawców kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do

rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Uczestnik wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni art. 153 k.c. oraz art. 1 ust. 1 ustawy z 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych i wyjaśnienia, „czy dokonując rozgraniczenia nieruchomości rolnych na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych w postępowaniu można samodzielnie wskazać zakres posiadania każdego z właścicieli i zgodnie z tym wytyczyć granice odzwierciedlającą w tym zakresie posiadanie każdego z właścicieli i stan prawny w sytuacji, kiedy istnieje już granica prawna wytyczona pomiędzy nieruchomościami (...), zaś poprzednicy prawni obecnych właścicieli nieruchomości posiadali, użytkowali i nabyli grunty w drodze uwłaszczenia użytkując grunt zgodnie z przebiegiem granicy ewidencyjnej z 1961 r.”

Zgodnie ze stanowiskiem utrwalonym w orzecznictwie potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów ma miejsce wtedy, gdy określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni, bądź jest wykładany niejednolicie i przez to wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów. Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd na temat sposobu wykładni jakiegoś przepisu we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Rozstrzygnięcie wątpliwości co do wykładni przepisu nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów.

Relacja między art. 153 k.c. oraz art. 1 ust. 1 ustawy z 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych i zasady ich wykładni zostały już ustalone w orzecznictwie sądowym. W postanowieniach z 19 sierpnia 2009 r., III CZP 51/09 (nie publ.) i z 16 lutego 2012 r., IV CSK 252/11 (nie publ.) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w razie wypełnienia hipotezy art. 1 ust. 1 ustawy

z 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych uwłaszczenie następowało z mocy samego prawa, a zatem decyzja taka ma charakter deklaratoryjny. Organ administracyjny ustalał jedynie nabycie prawa własności nieruchomości, nie dokonując kontroli granicy, i nie miał kompetencji do dokonania rozgraniczenia w toku postępowania uwłaszczeniowego. Z tego względu w wypadku określenia w akcie własności ziemi obszaru i konfiguracji działki z naruszeniem art. 12 ust. 7 ustawy, sąd dokonujący rozgraniczenia mógł i może samodzielnie ustalić granicę działek zgodnie ze stanem samoistnego posiadania w dniu 4 listopada 1971 r., bez potrzeby dokonania zmiany decyzji w postępowaniu administracyjnym. Samoistny posiadacz nabywał własność nieruchomości na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych w takich granicach, w jakich faktycznie wykonywał swe władztwo w stosunku do posiadanej nieruchomości w dniu wejścia ustawy uwłaszczeniowej w życie, nawet jeżeli stan jej posiadania nie był zgodny z obszarem i konfiguracją działek wynikających z ewidencji gruntów (por. uchwała Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 1975 r., III CZP 92/74, OSNCP 1976, nr 3, poz. 1979, postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 czerwca 1978 r., IV CR 268/78, OSNC 1979, nr 3, poz. 55 oraz z 19 sierpnia 2009 r., III CZP 51/09). O zakresie (przestrzennym) prawa własności nie decydują bowiem wpisy w ewidencji gruntów. Również wpisy w księdze wieczystej danych geodezyjnych ustalających stan prawny nieruchomości mają znaczenie deklaratoryjne i same nie tworzą prawa, ani nie sanują jego braku.

W niniejszej sprawie Sądy *meriti* dokonały wykładni art. 153 k.c. i art. 1 ust. 1 ustawy z 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych w sposób zgodny z kierunkiem ich wykładni ustalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Przyjęły, że skoro po 4 listopada 1971 r. nie miało miejsce żadne zdarzenie mogące kształtować zakres prawa własności każdej ze stron do przygranicznego pasa gruntu, to granica między ich nieruchomościami musi odpowiadać mającemu doniosłość prawną stanowi posiadania tego gruntu w dacie wejścia w życie ustawy z 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, według którego, zgodnie z art. 153 k.c., należało dokonać rozgraniczenia nieruchomości.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uczestnik powołał się też na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), mającą wynikać z naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 278 i 153 k.c., ale – wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. – nie zawarł w skardze argumentacji mającej uzasadniać to stanowisko. Przebieg postępowania w niniejszej sprawie, orzeczenie, którym się zakończyło i jego motywy nie potwierdzają tezy skarżącego o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, która ma miejsce w razie ewidentnej i widocznej już na pierwszy rzut oka wadliwości zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 5 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265), orzeczono jak w postanowieniu.